

СТАНОВИЩЕ

Относно дисертационния труд на докторанта доц. диз. Димитър Иванов Добревски на тема „Тенденции при актуализирането на предмет, граници и съдържание на дизайна у нас” за присъждане на образователна и научна степен „доктор” по научна специалност 8.2 (05 08 04). „Изкуствознание и изобразителни изкуства” (дизайн),
Научен ръководител: доц.диз. Станко Войков

Член на научно жури, представящ становището: доц. диз. Емилия Чаушова

1.Общо описание на дисертационния труд и приложените към него материали

Представеният дисертационен труд е съставен от две части:

Първа част е развита общо в 281 страници и е структурирана в увод и изложение в четири глави с изводи към всяка подтема.

Следват заключение с общи изводи, приноси и библиография, представени в 25 стр.

Втора част е приложение от 62 стр.и съдържа 50 илюстрации от схеми и изображения към дисертационния труд .

Приложените допълнителни материали са: Професионална автобиография; Автореферат със списък на публикации;

2.Актуалност на проблема /дисертабилност на темата

В увода докторантът представя дизайна като фактор в „световен мащаб” , подчертава растящ интерес към дизайнерската професия, отчита множество причини, поради които в България е неразбран и мястото му е неоченено, заявява тезата си „български дизайн” и обосновава изборът на темата за дисертационния труд от „актуалното за нашето съвремие изясняване на мястото и ролята на дизайна в обществените отношения и икономиката”. Избраната за изследване тема е дисертабилна, значима за дизайнерската теория практика.

3. Библиография

За работата по темата, т.е. извеждане, отчитане на „Тенденции при актуализирането на предмет, граници и съдържание на дизайна у нас” е подбрана литература с разнопосочни теоретични постановки и научни изследвания, които съставят масив от информация за съпоставяне на различията при тълкуването „предмет, граници и съдържание” на дизайна, както в световен план така и в България. Този подбор предполага широк обзор за задълбочено изследване.

Списъкът на източниците съдържа общо 238 бр., класифицирани както следва: „Речници, енциклопедии, нормативни документи” – 47бр., от които 13 на латиница и 34 на кирилица. От тях 9 са издадени от и след 2000 г., а останалите са издадени в периода от 1950 до 2000 г.

„Непериодични издания”- 179 бр., от които 100 на кирилица- 45 на български ; 55 на руски език

„Периодични издания” – 6 бр. „специализирани” издавани от 1968 до 2011г. и „неспециализирани периодични издания” публикувани между 1930 и 1991

„Интернет сайтове”- 49 бр.

4.Структура, цел и задачи

Структурата на дисертационния труд е авторска.

В дисертационния труд на доц. Добревски „Обект на изследването са теоретичните публикации в областта на дизайна ,, а за „Предмет на изследването са основните определящи тенденции, модели и фактори на развитие и отношение в тази област. Взаимоотношенията на дизайна с другите „проективни“ дисциплини (архитектура и инженерни дисциплини).Теорията и практиката на дизайна в България”

Процедура за придобиване на образователна и научна степен „доктор” НХА

становище за дисертационния труд на докторанта доц. диз. Димитър Добревски от доц.диз. Емилия Чаушова

Цел- избрани са няколко „Цели на изследването”- формулирани като взаимовръзка „намерение-очакван резултат”:

- „да се изследват и сравнят предмет, съдържание и граници на българския дизайн, което ще създаде основа за създаването на актуална и осъвременена теория, на която може да се базира неговото бъдещо развитие.”;
- генерирането на теоретична база..... нов стабилен тласък за бъдещото му развитие.
- „Основна цел е постигането на водещи критерии, които могат да обособят „лично пространство“ за дизайнерите.....”и т.н.
- „частна цел... доказването на необходимост от нова редакция на модела на дизайна,...

Набелязани са единадесет задачи за постигане на целите, преобразувани, с разширение, като подтеми в съдържанието и разпределени в четирите глави на изложението в дисертационния труд.

Първа глава „Актуално състояние на дизайна и неговото съдържание.” – в 82 стр. са представени шест подтеми, в които, с литературен обзор, се проследява историческия път на „дизайна” до оформянето на съвременните му белези. Търси се отговор на „сакраменталния въпрос: Какво е дизайн?”. За да се стигне до анализ на актуалните разбирания за характеристиката на „дизайна”, като определение и дейност и актуалната характеристика на „дизайнера”, като професия, от изследваните източници са извлечени и обстоятелствено представени примери за приложение и присвояване на понятието „дизайн”, дефиниции, мнения и разсъждения за дизайна, като съдържание и жанрово разнообразие. Цитираното множество от подобни и противоречиви дефиниции, предлагани в закони и на конгреси, в научни разработки, учебници, статии и на различни форуми, не задоволяват автора на изследването. Според него в повечето случаи дефинициите са непълни и грешни и „не се засяга действителния дизайн като елемент от социалната практика”. За да се изясни същността на дизайна, са представени избрани три от различните теории за началото на дизайна, описани са взаимосвързани фактори „влияещи върху съдържанието”.

Втора глава, „Анализ на предмета на дизайна” съдържа пет подтеми разгънати в 50стр.

Добревски анализира предмета на дейност на дизайна, започвайки от определящия фактор „психически детерминант”. Разглежда различните му проявления и приложения, като се опитва да обхване и представи многообразието от теоретични гледни точки за предмета на дизайна, вкл. позиции и становища на практикуващи професията „дизайнер”. Мненията варират от извисяване до отхвърляне на дизайна, вицове, взаимовръзки, интерпретации, разсъждения, както за познати и безспорни твърдения, така и в защита на някои спорни твърдения. Докторантът отчита „разрив между поколенията дизайнери” и тълкува причините в светлината на своята гледна точка.

Трета глава. Зад „Дизайнът в действие”, в 55 стр., са развити пет подтеми, с опорни точки : творческият акт и дизайнерската практика; методиката на проектиране; историческите промени във философията на учебните програми от БАУХАУС насам; представени са данни от инициативи на ЕС за насърчаване на творчеството и иновациите; спецификата и мястото на дизайна са разгледани и чрез сблъсъка по стародавния въпрос „изкуство или наука” вкл.взаимовръзката с позициониране на образованието по дизайн в различни ВУЗ-ове. Проследено е развитието на „концепцията дизайн наука” до прерастването и в тенденция. Докторантът заявява авторската си позиция. Направено е собствено изследване на динамиката в издаването на статии за дизайн.

Четвърта глава прогнозира „Перспективи в развитието на дизайна” в две подтеми развити в 23 стр.

Процедура за придобиване на образователна и научна степен „доктор” НХА

становище за дисертационния труд на докторанта доц. диз.Димитър Добревски от доц.диз. Емилия Чаушова

5.Методика и обхват на научното изследване

Методиката на изследване използва познатите общи методи на теоретично изследване, включително статистическия и хронологичния методи. С резюмета, сравнителен анализ и цитати, са представени, множество автори на изследвания, теории и прогнози.

Подчертан е кръговратът между науката и дизайна. Хвърлена е светлина върху любопитни факти от историята на дизайна. Съставена е хронологична таблица .

6.Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертацията.

Характеристиката на такава разработка, по условие, е адресирана към аудитория на професионалисти и специалисти. Авторът отделя значителен обем от изложението за исторически обзор, увлича се в научни факти и теории, които ползват понятието „дизайн”, очевидно не в логиката на търсените тенденции при актуализирането на дизайна у нас, любопитни като четиво, но и за тях разточително преоразмерява обема , поради което част от обстоятелствените обяснения, с разказвателен характер и съдържание, въпреки че внасят разнообразие, отклоняват от фокуса на изследването и претоварват изложението. Пропорционалното съотношение между обзорната част на факти и явления и теоретичната, като анализ и синтез на придобитите знания е с предимство на обзора.

Избраната структура се различава принципно от познатите изисквания , наложени от методиката на научните изследвания; избраните мнения по предмета на изследване, тези и защита, се представят разпръснати във всички точки от съдържанието , с което се размиват границите между изследвано, отхвърлено, прието и предложено твърдение.

Изводите към всяка подточка съдържат също обзор, позоваване и цитати , с което освен че се нарушава очакваната научна строгост на изказа, се затруднява диференцирането на становището на автора, от това на цитираните автори.

Включването на цели страници с цитати и извадки от закони превръщат изследването в хронологичен обзор и литературен справочник, което е до известна отклонение от темата, те са полезни, но би могло да се включат като пълна информация с препратка в «приложение».

Допуснати са технически грешки, които затрудняват прегледа на разработката: номерацията на фигурите в приложението на много места не съответства на посочената в текста, същото се повтаря и със списъка на ползваната литература и с номерата на страниците в съдържанието.

В автореферата има малки разминавания с предоставения за становище текст. Обектът на изследването е определен различно, в по-тясна рамка „Обект на изследване е теорията и практиката в областта на индустриалния дизайн в Република България през последните 3-4 години”.

В интерес на окончателния вид на изследването е препоръката за добавяне на списък с ползвани съкращения и кратък терминологичен речник-пояснителен текст на авторския аспект, тълкуването на смисъла, който авторът влага в ползваните понятия, напр. какво да се разбира под „границы”, „съдържание” на дизайна; ще внесе категоричност изброяване на тенденциите и „**водещи критерии които могат да обособят „лично пространство“ за дизайнерите.....**”, защото твърдения, като: «Границите на дизайна са в много отношения размити и трудни за точно диференциране»; «Предметът и съдържанието на дизайна остава все още голяма енигма» или препоръката :«Независимо от развитието на дизайна е наложително да се връщаме периодично към терминологията и да **актуализираме нейното съвременно тълкуване и разбиране**” будят съмнение и повдигат въпроси за изпълнението на целите и задачите.

7.Основни приноси

Дисертационният труд предлага теоретично изследване на много широк фронт, с научно приложен характер, насочено към предизвикателни и спорни в същността си проблеми от теорията и практиката на дизайна, малко дискутирани в професионалните дизайнерски среди.

Процедура за придобиване на образователна и научна степен „доктор” НХА

становище за дисертационния труд на докторанта доц. диз.Димитър Добревски от доц.диз. Емилия Чаушова

Авторът прави самооценка - заявени са претенции за 7 научни, 5 научно-приложни, 2 практични приноси. Докторантът оформя и излага подробно и прецизирано, в разбираема форма заявените приноси.

Оценката ми за повдигнатите в изследването въпроси и генерирането на препоръки за усъвършенстване на дизайна като творчески и учебен процес е висока, но считам, че няма нова теория и методика и приносите, формулирани като „научни”, приемам като „научно –приложни”.

8.Автореферат

Авторефератът е резюме на дисертационния труд в 27 страници, при спазени изисквания и предписания за оформление, включен е списък на направените публикации.

9.Публикации по темата на дисертацията

Докторантът докладва 18 публикации, в т.ч.доклади, изнесени на научни конференции, национални и международни (посочени са датите им), организирани от НХА, РУ „Ангел Кънчев”,НБУ, по- голямата част от които са по теми от дисертационния труд, което потвърждава, че части от разработката са докладвани пред заинтересованата научна общност. Броят на публикациите надхвърля многократно поставените изисквания (минимум две публикувани самостоятелни научни статии).

10. Заключение

Познавам докторанта от 1995 г. като колега с устойчив интерес към теоретичното познание. Доказва го и професионалната му автобиография, с документиран актив, приоритетно в научната област на дизайна. С 36 годишна преподавателска дейност е натрупал академична практика, широки познания и осведоменост за историята, спецификата и теоретични спорове в дизайнерската проблематика. Не всички съждения и възгледи за дизайна, представени в този му труд са безспорни. Осветлени от авторската гледна точка, някои изказани мнения и твърдения са недоказани и будят въпроси, което ще предизвика полезни дискусии и отговор, вероятно в бъдещи разработки. Приемам че това е принос относно разширяване на дизайнерската дейност в България.

Въпреки направените забележки, считам че, представеният за становище дисертационен труд съответства в достатъчна степен на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България. Моето становище, относно дисертационния труд е положително и предлагам на Научното жури да присъди на доц. диз.Димитър Иванов Добревски образователната и научна степен “ДОКТОР” по научната специалност 8.2 (05 08 04). „Изкуствознание и изобразителни изкуства” (дизайн).

Дата 16.10.2015

подпис: доц. диз. Емилия Чаушова